

**Zaplenjena resnica
ima večjo silo
kot tisočkrat
izkričana laž!**

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova 14/II. Račun pri Poštni hran. 16.160. Rokopisov ne vračamo. Telefon 21-09.

Leto VI.

Ljubljana, dne 3. aprila 1937.

Št. 13.

Ne poznajo nas

Zadnji čas je opažati silno gonjo proti nacionalistom, ki je že prispela tako daleč, da se jugoslovenske nacionaliste-nejstrankarje smatra kot protidržaven element. Razna sumničenja in natolcevanja po časopisju dvomljive vrednosti, nastajajo gotovo iz strahu pred nami. In ker ima, kakor znano, strah velike oči, zato se v nas gleda nevarne prevratnike. Ta »nevarnost« je tako velika, da ob njej obledel razne razdiralne akcije internacionalnih marksistov, zlasti komunistov, ki v mnogih slučajih skušajo marsikatero rdečo cvetko iz svojega vrta podtakniti nacionalistom. V priččo te »nevarnosti« je sistematično delo sovražnikov državnega edinstva (da o narodnem ne govorim) prava malenkost.

Pa so vsa podtikanja, sumničenja in vsa bojazen popolnoma neopravičena. Mi imamo svojo ravno začrtano in sto- in stokrat javno in glasno pokazano pot do našega končnega cilja. Nikakih tajnosti ni pri nas. To, kar hočemo in na čemur delamo že desetletja, je bilo že premnogokrat javno rečeno iz ust največjih Jugoslovenov in naših jugoslovenskih, ali če hočete slovenskih, hrvaških in srbskih duševnih velikanov. Ni torej treba pri nas iskati temnih podtalnih načrtov, kajti naša borba je legalna in iz ljubezni do naše domovine ne bi nikoli mogli poseči po ilegalnih sredstvih. Šele, če bi bila ovržena naša ustava in naši zakoni, ki jih je prinesel blagopokojni Kralj in narodno zastopstvo, šele takrat bi nastopili jugoslovenski nacionalisti tako, kot nastopa iskreni rodoljub, ko vidi, da se ruši domovina in pada v kremplje nenasičenemu tujcu. Takrat bi nastopili tako, kot smo mnogi od nas nastopili za časa velike vojne, boreči se in umirajoči za zedinjenje Jugoslovenov.

Kdor torej napada nas nacionaliste in skuša zavirati naše pozitivno delo, ta deluje proti državi in proti njeni predstavnici — vladi. Pri vsakem delu, če je le v prid domovini, smo bili in smo pripravljeni pomagati, pa najsi to delo zasnije pripadnik te ali one politične grupacije. Mi ne bomo nikoli rušili to, kar v dobro domovine zgradi kdorkoli. Tako so delale vse prejšnje politične partije, ki so podirale započeto dobro delo samo radi tega, ker ga je započela nasprotna partija. Kdor nas v teh in sličnih primerih meče v en koš s temi strankarji, nas ni nikoli poznal in ga je lahko svoje nevednosti in duševne revščine sram.

V tem leži velika razlika med nami in temi ljudmi iz strank (ter člani onih organizacij, ki vse kot privesek okoli vratu stranke). Po teh nas menda sodijo tudi tisti, ki nas skušajo preganjati, ki iščejo med nami političnih zločincev in ne vem kaj še. Niso se do danes potrudili spoznati nas pobližje, temveč nas kratkoma mečejo v koš raznih strankarsko-političnih avanturistov. Šele sedaj so nas videli, ko smo postali z našo zdravo ideologijo velika nevarnost njihovi skrahirani politiki. Če bi se bili potrudili pobližje nas spoznati, bi videli v nas nekako vojsko v civilu, ki gleda na vse dogodke iz izvenstrankarskega stališča, ki v prav vseh slučajih soglašajo s pravnimi interesi države. Tako pravilno in pravično gledanje nam diktira ljubezen do domovine, katera pri strankarjih v pričlo strankarskega fanatizma obledi, kajti kjer se seje sovražstvo do rodnega brata, kjer se kleveta svojega strankarskega tekmeča na najgobjeji način, kjer se strelija na nasprotnika celo v parlamentu, tam ni ljubezni do bližnjega in tudi ne ljubezni do domovine.

Iz naših vrst so se rekrutirale legije borcev za svobodo Jugoslovenov. Ob naših vrstah so se rušili najhujši napadi sovražnikov ujedinjenja Jugoslovenov. Iz naših vrst so bili vsi tisti borci, ki so se stavljali na razpolago generalu Maistru v letih, ko so strankarji živeli samo za to, da si preskrbe v novi državi čim udobnejša in čim višja mesta.

Pred domačim in tujim svetom so jugoslovenski nacionalisti pravilno in samozavestno prikazovali vrednote svojega naroda. Kazali so na hibe, ki jih sovražniki izrabljajo v škodo našega naroda. Vsega tega seveda strankarji v jeku svojih medstrankarskih borb niso videli in niso imeli časa videti. Večkrat smo bili primorani pokazati na velike zablode in velike napake vladajočih strankarjev, ki so ob medsebojnih borbah pozabili na domovino.

Takrat smo prišli z njimi v konflikt. Prav vsi so potem v nas gledali zapreko strankarskemu delu in so se tudi bali, da ne bi odkrili

Za edinstvo naroda in države

Pred desetimi dnevi se je vršila v Beogradu plenarna seja Narodne Odrbane. Ta mala skupščina najizrazitejših in najbolj prepričanih borcev za čisto jugoslovensko misel, utelešeno v državnem in narodnem edinstvu, je dala polnega izraza svoje resne skrbi zaradi gotovih pojavov in dogodkov, ki ogrožajo ne samo ideale najboljših sinov našega naroda, temveč tudi faktično stanje, stvorjeno 1. decembra 1918. leta. Poročila, ki so jih prinesli plenumu predstavniki Oblastnih odborov iz vse države, so izpolnjena z neverjetnimi primeri brezobzirnega gaženja osnovnih principov, na katerih počiva naše državno in narodno edinstvo. In ne le to. Ta poročila pričajo o neštevilnih slučajih dokazanega načrtnega in zavestnega kršenja ustave in državnih pozitivnih zakonov s strani tistih, ki brez skrupul minirajo in rušijo krvave pridobitve mnogih generacij od Karadjordja do danes. To niso več sporadični slučajji, povzročeni od nepreračunljivih manijakov in notornih defetistov. To je načrtno organiziran, nemoten in nekaznovano izvajan sistem. Iz razumljivih razlogov ne moremo tukaj naštevati tisoče dokazov, ki osvetlujejo mračno ozadje te protidržavne akcije in še mračnejše smeri njenih akterjev. Niso nam te smeri povsem neznane, vemo odkod vodijo niti njihove politike in razumemo motive teh plesnivih ostankov apostolske monarhije. Vse to razumemo, toda nečesa pa ne moremo. Stojimo namreč pred vprašanjem: ali se morejo in smejo nekaznovano žaliti in gaziti osnove pravno zasnovanega družabnega reda in atributi državne suverenosti? Po kakšni logiki si dovoljujejo nekateri državljani pravico izkoriščati vse prerogative ustave in pozitivnih zakonov, ki jih pa priznavajo samo v toliko, v kolikor jim konvinirajo? Upravno organizirani državni velja osnovni princip: pred zakonom so vsi državljani enaki! To pomeni, da imajo po zakonu ti državljani enake pravice, iz česar sledi tudi drugi princip, da se morajo vsi državljani pokoravati zakonom svoje države. Vsaka kršitev tega principa pomeni kršitev pozitivnih zakonov in povzroča kazenske sankcije. Čim se ta princip pregazi, se poraja upravičen sum pri državljanih v stabilnost ne le pravne, marveč tudi družabnega reda v državi. Takrat nastopa duhovno razsulo, moralna anarhija in narodna dekadence. Vse pa vodi k socialnim nemirom in slabitvi države. Kajti država brez avtoritete — ni država. Država, ki se v njej nekaznovano gazijo pozitivni zakoni in žali najvišji zakon — ustava — ni država. Država, ki dovoljuje, da se njeni atributi gazijo, dela zavestno samomor. In končno države v državi ni nikjer na svetu, razen v Španiji.

Vse to ni ničesar novega. To so vse aksiomi, ki so prešli v kri in organizem sodobnih držav, bodisi demokratskih ali avtokratskih, starih ali novih. Tudi mi ne bi morali ponavljati resnice, ki so že davno prišle v učne knjige o državi.

njihovo izrabljanje oblasti v osebne in koristolovske svrhe. Radi tega so nas oglasili za protidržaven element, ker so smatrali sebe za državo in vsakega, kdor je proti njim, kot nevarnega protivnika.

Teh par besed naj služi v opomin tistim, ki gledajo v nas nekeke anarhiste, ki nam podtikajo, da podtalno delujemo proti državi in vladi. Najbolj škodujejo s svojo napačno analizo sami sebi. Ker so pa tudi oni člani naroda, ki ga mi kot nacionalisti ljubimo, jim — naravno — ne želimo zla v taki meri, kot ga žele oni v svoji strankarski zaslepljenosti in sovražstvu nam. Želimo, da bi tem zaslepljenecem padla mrena z oči in da bi znali ločiti dobro od slabega. Takrat bi bile ozdravljene tudi tiste narodne množice, ki so nahuj-skane od »voditeljev« in se tako nabite sovražstva sovražijo med seboj.

Toda dvomimo, da bodo taki »Voditelji« prišli do spoznanja, kajti bleščeči njihovi cilji jih tako zaslepljujejo, da ne vidijo brezna, ki zija pred njimi. Z blazno strastjo hite proti cilju-fotelju, in ne vedo, da jim Damoklejev meč že visi nad glavo... Toda narod bo ostal in koval usodo Jugoslavije brez ozira na male strankarske skrbi, radi katerih morajo včasih najboljši borci za domovino tudi v ... I. F.

Mi jih tudi ne bi ponavljali, če ne bi prav te resnice prišle v nasprotje z nekimi novimi teorijami o državi ali če ne bi oživljale celo stare, anarhistične teorije, ki državo kot tako, kot organizirano silo ne priznajo. Mnoge resnice so postavljene pod kladio sodobnih idej. In to ni slabo. Mati resnice je bil vedno sum v stare resnice. Imeli bi pravico in dolžnost, da se razburjamo in mečemo proti novim, po našem mnenju neosnovanim resnic. Mi se n. pr. energično borimo proti novi »resnici«, boljše rečeno zablodi o trojstvu našega naroda, ki preti, da si bo pridobila državljansko pravico celo med tistimi, ki te resnice niso nikoli priznavali in ki danes, vodeni po političnih in strankarskih interesih, poskušajo tudi znanstveno dokazati, da Srbi, Hrvati in Slovenci niso en narod. Govoriti in trditi pa celo »znanstveno« nakazovati, danes, ko idejno, versko, celo razredno bratstvo veže ljudi vseh kontinentov, da mi Jugoslovenci poleg iste krvi, istega jezika in iste usode nismo en narod, — pomeni umsko in moralno atrofijo, kakršno lahko kultivirata samo nečista kri in slepa mržnja.

Nov poskus

Narodna Odrbana nima sreče, da bi uživala priznanje in podporo enega ali drugega režima. Ima pač nesrečno roko in si ne zna in noče izbirati vodstva po želji višjih. Stoji na stališču svojih oblastvenih odobrenih pravil, ki določajo med drugim tudi to, da voli izvršilno članstvo NO vse svoje funkcionarje, zlasti svoje vrhovno vodstvo popolnoma svobodno in brez vsakih zunanjih vplivov. Poleg tega je stala in stoji NO na stališču, da ima ne le pravico, marveč celo dolžnost samostojno in s svojih lastnih vidikov presoati delo merodajnih faktorjev, pa zavzeti napram temu delu svoje stališče, naj bo to potem odobravalno ali pa odklonilno. Tem svojim principom je ostala NO zvesta dolejš in bo ostala zvesta tudi v bodoče, pa naj bo to komu prav ali ne.

Da je bila NO v resnici samostojna napram vsem režimom, ravno radi tega pa vsem tem režimom tudi nesimpatična, za to ni treba posebnih dokazov. Navedemo le nekaj primerov. Na zboru NO v Nišu od 27. III. 1932 je proglasila NO po svojem taktatnem in sedanjem predsedniku zahtevo po svobodnem tisku, svobodni zborovanju in svobodni v splošnem ter označila to zahtevo kot glavni cilj svojega delovanja. To se je zgodilo v času, ko so molčali v zapečkih in uživali svoje ministrske penzije isti ljudje, ki nastopajo danes kot kričavi borci za svobodo in predstavniki tako zvane demokracije. Vsed tega je bilo NO že takrat zagroženo z uvedbo komisarijata ter je prišlo do tega, da je bilo vsem aktivnim članikom naše vojske zabranjeno članstvo v vrstah NO. Mnogi izmed današnjih vplivnih politikov, da, celo ministrov, kojih svobodno kretanje je bilo takrat omejeno, so takrat skrajno laskavo podčrtavali in priznavali ta odločni nastop NO. Danes pa, ko se dokazuje stremljenje za svobodo z uveljavljanjem destruktivnih nazorov, ko se dokazuje sodobnost s pljuvanjem na vse to, kar je narodu in narodni blizu ter s forsiranjem anarho-komunizma, danes, ko zaigajo oni, ki so povzročili nepopolni uspeh zamisli Kralja Ujedinitelja, kot farizeji sveče na Njegovem grobu, pa sočasno rušijo Njegovo delo — danes doživljamo, da se podtikajo tudi nam, iskrenim branilcem prave svobode, ideološka stremljenja, ki se jih ne da spraviti v sklad s pravilno razumevanimi narodnimi interesi. In to, kar je bilo takrat v skladu s pravimi interesi, danes postane destruktivni element, pa so se sprevrgli v svojih odnošajih napram nacionalno-konstruktivnim elementom v najbolj črne reakcionarje, v odnosu napram podtalnim elementom leve in šovinistom pa v brezbarvno in »rulo« kerensčino.

NO se je tudi vedno borila proti nesrečnemu gospodarskemu, čaršijskemu centralizmu ter se ni pomišljala, če in kadar je bilo treba predočiti tozadevno svoje stališče tudi najvišjim faktorjem. Stala je vedno na stališču, in je to stališče tudi povsod poudarjala, da je centralizem največji sovražnik jugosloven-

Pa vendar nas te in takšne teorije in resnice ne morejo vreči v skrb, še manj v obup. Vse kar je bolno, kar nima pogojev za življenje, kar je umetna tvorba poškodovanega razuma in zastrupljenega srca, to je vse obsojeno na propast. Propadlo bo kot različne teorije od rojstva našega naroda. Propadli bodo pa tudi poskusi, pokopati resnico, večno kot je večna naša preteklost o edinstvu Jugoslovenov. Kolesce zgodovine ni mogel še nihče ustaviti. Še manj bodo to mogle napraviti elabotne roke zavestnih in nezavestnih tvorcev novih teorij o narodnosti.

Mi, ki nas je inspirirala naša krvava zgodovina in prepričanje v naše misijonstvo v tem delu Evrope, se ne bomo nikoli omajali in ne pojdemo za tistimi, ki so izgubili vero v edinstvo naše nacije in naše države. In to nam tudi vliva moči za borbo proti tistim, ki iz terena teoretičnega rušenja prehajajo tudi na stvarno rušenje vsega, kar tvori nacijo veliko in državo močno.

»Narodna Odrbana«

skega unitarizma, ki se bo lahko ubranil vseh drugih sovražnikov, črnih in rdečih, bo pa težko zdržal še borbo proti ljudem, ki izrabljajo jugoslovenski unitarizem potom zgrešenega in vsem trem delom našega naroda enako krivičnega in vsled tega mrzkega centralizma za svoje čisto osebne svrhe in ambicije. Tudi tozadevno ima NO v rokah material, s katerim lahko vsak čas dokaže resničnost tega svojega stališča, pa tudi vse ljubeznivosti, katerim je bila vsled tega svojega stališča izpostavljena.

Danes preživlja NO zopet dobo raznih podtikanj in sumničenj. Vsega je kriva ona, kar koli se ne da pojasniti, to je storila NO. Pa naj katerikoli izmed poedincev, ki pripadajo NO, stori eno ali drugo, kar ni vseh temu ali onemu, takoj se vali krivda na celokupno NO, ki zavzema vsled tega v sklopu naših nacionalnih organizacij čisto izjemno stališče. Nič zato! Sistem »podvalivanja« je pač v modi in ta sistem je zahteval, da je bilo treba spraviti NO tudi zadnje dni v zvezo z nekimi letaki. Da bi se pa to izvršilo na dovolj oprezen in siguren način, je bilo treba v Novi Sad pomoč k ljudem, ki že davno niso več člani NO, pa jim kvalifikacijo Odrbanašev priznava le še tamošnja policijska oblast. Preko teh ljudi je bila 14. III. t. l. vržena v našo javnost smrđljiva bomba o »vašarskih« letakih, ki jih izdaja Središnji odbor NO v Beogradu!

Tudi to je minulo, smrđljivi plini so se razgubili, NO pa še vedno stoji in bo stala. Če je preživela ultimati črnožolte monarhije iz julija 1914, bo preživela tudi vse take napade, ne da bi ji bilo treba niti najmanj menjati svoje principe in svoj program.

Strelnski pokret

Strelnsko okrožje Ljubljana

Občni zbor ljubljanskega strelnskega okrožja bo v nedeljo 11. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne v stekleni verandi kolodvorske restavracije v Ljubljani. Uprava.

Strelnska družina Ljubljana

Občni zbor ljubljanske strelnske družine bo v petek 9. aprila t. l. ob pol 19. uri v vrtnem salonu restavracije »Pri Levu« na Gosposvet-ski cesti.

Po izvršenem občnem zboru bo istotam zaključek letošnjega sobnega streljanja z malokaliberskimi puškami, združeno z nagradnim tekmovanjem.

Vabimo brate strelece k polnoštevilni udeležbi. Uprava.

PO NAŠI ZEMLJI

Verujem, da 50 zakonov morale temelj življenju poedinca, družbe in države; — Zato se hočem upreti vsaki vrsti nemorale, a tudi onim, ki jo ustvarjajo. Trudil pa se bom, da z lastnim postopkom ostanem dober vzgled ostalim

Verujem „Narodne odbrane“ točka 5

Skozi Kočevsko

»Gottscheer Zeitung« z dne 20. marca t. l. poroča, da je višja oblast ukinila manjšinske razrede na šolah v Borovcu in Koprivniku ter pripominja, da se je to na koprivniški šoli izvajalo že dve leti, radi česar smo koprivniški Slovenci zopet primorani staviti dopisnika »Kočevarice« na laž, akoravno je njegov poklic, če se ne motimo, učiti resnico in ljubiti pravico.

Na žalost ni res, da se na koprivniški šoli poučuje že dve leti samo v državnem jeziku, res pa je, da morajo otroci slovenskih staršev še danes poslušati pouk krščanskega nauka tudi še v nemščini in to kljub večkratnim prepovedim prosvetne oblasti.

Končno si dovoljujemo vprašati prosvetno oblast, da odloči, kaj je pravilneje in kateri podrav naj se uporablja v šoli: »Hvaljen bodi Jezus Kristus« ali »Gelobt sei Jesus Christus«.

Zahteva se poslednje navedeni pozdrav s pripombo, »kdo ne zna tako ali celo noče, naj molči!« Odločbo prepustimo prosvetni upravi, Kraljevske banske uprave v Ljubljani.

Pozabljenost

Velikonočni »Slovenec« se je na dolgo in široko razpisal o Belem gradu. Ni nam znano, po čem nam naročilo in kam je predložil fakture za ta članek. Mogoče ga je priobčil tudi zgolj iz notranje potrebe. Ali, da bodo naši čitatelji videli, kako lahko tudi katoliški listi postavljajo resnico na glavo, priobčujemo kratek odstavek tega članka.

»Nam Slovencem, ki večmo Evropo z Balkanom, pa mora biti v prav tak narodni ponos, da smo bili v tem velikem zgodovinskem Beogradu po našem dr. Korošcu zastopani od prvih dni Jugoslavije in da smo bili prav po njem vsa leta središče zanimanja nove države, takrat, ko smo uživali sloves zrelh državljakov, ali tudi takrat, ko smo bili z njim vred proglašeni za izdajalce in neke zarotnike. Naj je bilo kakor koli, vsa leta se v Jugoslaviji in prav zaradi tega tudi izven njenih meja govori o Slovencih. Slovenci smo bili Jugoslavlani že zdavnaj pred Jugoslavijo. Kdor zaseda pisane »Slovenca« v letih 1876—1878, v srbsko-turški vojni in pozneje v vseh vojnah, ki jih je imela majhna kraljevina Srbija za svoje pravice in v notranje političnih sporih v Avstriji, se ne more dovolj načuditi njegovi zgodnji jugoslovanski usmerjenosti. Vse je bilo še v starih mejah, ki so bile videti večne, ko je »Slovenec« že pisal o Jugoslavlanih in dokazoval potrebo njihove združitve.«

»Slovenec« torej piše o svetlih momentih svojega pisanja, ki so pa žal bili kratkotrajnejši kot oni, ko je pisal po vzoru »1914«.

Na naslov KDE

Odkar se je naša ribniška dolina elektrificirala, se čuti sleherni srečnega, kajti luč je vendar blagodat neprecenljive vrednosti. Toda tudi tukaj ni vse tako, kakor bi človek mislil, tudi tukaj velja nekaka dvojna mera! Ni tega dolgo, ko je kontrola električnega voda dognala, da neke stranke jemljejo elektriko mimo števec, to je: da enostavno elek-

pred 50 leti. Ali so še taki? Ali so bolj, slabši? Kaj je na njih tako lepega, mikavne- ga, ki jih gledamo v teh povestih? Saj si pisatelj ni ničesar izmislil: vse je napisal, kakor je videl in slišal. Brez posebne umetnosti. Ali je baš to umetnost? Čitajte! Jakličeve povesti zaključujejo vrsto onih naših mojstrov iz Levstikovih šole, ki so podali vsak svoj domači kraj v povestih o prebivalcih, ki bodo ostale za vselej verna slika onega našega človeka, kakor je vzel v stoletjih na svoji zemlji, preden ga je dosegla moderna kultura. Iz sedanjega nemira gledamo radi v originalno preprostost in primitivnost preteklosti, ki v svoji navidezni zaostalosti in zastarelosti nam nudi sliko neke sreče in lepote, prav tako, kakor nam ugaja stara kmečka vas s svojimi hišami in kočami, dasi zahteva moderna doba asanacije in novih zgradb. Zato uživamo v teh povestih.

Milica Stupanova: *Težko vzgojilivi otroci*. Zložba »Žena in svet«. Maribor 1936. Med marljivimi sodrudniki in sodrudnicami naših pedagoških revij poznamo Milico Stupanovo kot eno najmarljivijših. Pa tudi v knjigah skuša prodreti v širše vrste in govoriti o svojih vzgojnih izkušnjah in nazorih. Da so posebno v današnjem času te vrste spisi in knjige potrebni, ni dvoma. Ali imajo tudi toliko uspeha, je drugo vprašanje. Kajti vzgojitelji navadno rastejo šele s svojimi gojenci in se

triko kradejo. Prva prizadeta stranka, prosvetno društvo pri N. Št., se je posluževalo te protizakonite ugodnosti več kot dva meseca. Druga stranka, priprost obrtnik-čevljar pa ni bil v stanu dlje rabiti zastojne razsvetljave, kakor 24 ur. Obe stranki sta bili naznanjeni pristojni oblasti in sedaj čujmo razsodbo!

Obrtnik-čevljar L. M. iz V. 36 je bil obsojen na 7 dni pogojno, 300.- Din globe in povračilo stroškov; druga stranka, katoliško prosvetno društvo pri N. Št. pa je prejelo od ravnateljstva KDE dopis, da mora plačati za svoj prestopek Din 55.- in da naj se v bodoče takih stvari varuje!

Nastane zanimivo vprašanje: ali je tako dejanje od strani katoliškega prosvetnega društva manj kaznjivo od istega dejanja, samo izvršenega po navadnem obrtniku? In kaj bi se zgodilo, če bi isto dejanje napravilo kako nacionalno društvo?

Krematorij v Zagrebu

Nedavno so zagrebški listi priobčili poročilo s seje enega mestnih odborov, kjer se je razpravljalo o prošnji društva »Plamen«, da mu odstopi Zagreb potrebno mestno zemljišče. Prošnja menda ni bila odbita, ali do zaključne rešitve še ni prišlo in časopisna poročila dodajajo, da je pri obravnavi prošnje društvo »Plamen« naletelo na precej ostro kritiko.

Društvo »Plamen« se menda čudi, da zame- tujejo celo zagrebški mestni krogi njegovo namero, da se tudi v naši državi, predvidoma v Zagrebu, omogoči sežiganje mrtvih, kakor se to že zdavnaj vrši skoraj v vseh svetovnih mestih. Če more kdo, vsaj načelno, dokler je živ, razpolagati sam s svojim telesom, zakaj ne bi razpolagal z njim tudi za slučaj smrti? Ali ni skrajno krivično nekomu vsiljevati izključno eden in ne kak drug način pokopavanja? Kdor hoče biti pokopan, naj bo, ali zakaj se ne spuštuje tudi volja tega, ki hoče biti sežgan.

Že iz samega tega subjektivnega stališča bi bilo treba omogočiti sežiganje, zlasti še, ko se tem subjektivnim pridružijo tudi še objektivni razlogi. S higijenskega stališča gledano ima sežiganje vsekakor prednost pred pokopavanjem. Razkroj trupla v zemlji namnoži bacile, ki se lahko od tu razširjajo v vodnjake ali vrhne plasti zemlje. Številne epidemije so imele že svoj izvor na pokopališču. Ogenj pa očisti vse.

Tudi z gospodarskega stališča je sežiganje priporočljivejše, saj jemljejo pokopališča ogromne komplekse rodovitne ali gradbene zemlje. V Zagrebu je bilo nedavno pokopališče razširjeno, a mestna uprava stoji zopet pred nalogo, da ga znova poveča. Nakup tolike zemlje je drag, a daljne povečevanje narmadi nove stroške mestni blagajni, ki so zaradi popolnoma neproduktivni. Prostor za krematorij (s kolumbarijem in rozarijem) pa zahteva le majhen prostor zemljišča in se za to vse ono, kar se pri tem prihrani, lahko uporabi za produktivne namene. Sežiganje je razven tega, ako bi ga mogli široko provesti,

še od njih uče. »Vedno se človek kaj nauči«, pravi mlada mati, ko jo preseneča razvoj njegovega otroka. Dobro bi bilo, da bi se o marsičem poučili prej, da bi ne bili presenečeni. Zato izhajajo take knjige. To je gotovo ena najlepših in največjih stvari. Obsega 160 strani in govori o vseh vrstah otrok. Saj dva nista enaka, kot se pravi. Vsak ima svoje dobre in slabe strani. Vzgoja je potrebna pred vsem za slabe. Oni, ki si žele v tem nasvetu, naj sežejo po tej knjigi. Pa tudi vsi, ki jih zanima vzgoja in narod, se bodo iz te knjige marsičesa naučili. Dekleta, ki se pripravljajo za zakon, dobe tu vpogled v oni neznani svet, ki stoji še zaprt pred njimi: svet otrok. Marsikaj, kar bodo tu čitale, jim bo prav prišlo. Življenje gre sicer včasih preko őr in paragrafov, a nekaj je vendar le v njem stalnega in veljavnega. O tem nas uči ta knjiga. Vsa poglavja so pisana lepo, razumljivo in poljudno, kot da bi kramljali z dobro prijateljico. In to je ta knjiga in njena pisateljica.

Marija Borštnikova: *Aškerčeva bibliografija*. (Časopis za zgodovino in narodopisje. Maribor 1936.) Ko prečitamo — ali vsaj pregledamo — teh 120 strani samih naslovov, seznamov in imen, in se zaveste, koliko truda je stalo, preden je bilo vse to zbrano in nabrano, vzklíknete: ogromno delo. In lepo delo. Prvo delo te vrste pri nas. Tu šele dobite pojem: kdo je bil Aškerč. In kaj je bil Aškerč za svo-

Ponarodnoedinjeni likvidatorji in dravobanci

»Slovensko kmečko delavsko gibanje doktorja Mačka« ima dvoje glasil. Prvo je našim čitateljem dobro znana mariborska »Neodvisnost«, drugo pa, ki stoji za enkrat še na slepem tiru, zato, da lahko tu in tam zapoje slavo našim klerikalcem, stvarnikom njegovega programa, je pa ljubljanska »Slovenija«. In kar milo se nam stori, ko prebiramo v teh dveh, na zunanjo slovensko borbenih listih mile tožbe o tem, kako je slovenski jezik zapostavljen in kako bi oni že napravili red. No, pa smo se pozanimali, kako izgleda to najbolj čisto in najbolj pravo od velikih bivših političnih korifej prevzeto politično gibanje, na znotraj. Kar prvega njihovega člana smo pobrali za legitimacijo, ki nam jo je rad in s ponosom pokazal. Kajti v njej je slika dr. Mačka, prostor za vpis članskih prispevkov in slovenska trobojka. Torej trije atributi tega slavnega za do vekomaj ustvarjenega gibanja. Legitimacija pa nosi naslov:

IZKAZNICA SLOVENSKEGA KMEČKO DELAVSKOGA GIBANJA DRA MAČKA.

Pa smo tudi s te strani ponarodnoedinjeni. Kajti take jugoslovenščine menda ni še nihče zagrešil, morda tudi Narodna Odrbana ne, ki je baje za tiho in postopno likvidacijo in celo dravobanski »Pohod« ne. Mogoče pa je te legitimacije tiskala celo čaršija v Limbušu? Menda bo »Neodvisnost«, ki tako rada docira o resnicah in krivicah, vedela povedati, kako in kaj?

dosti cenejše od dosedanjega načina pokopavanja, kar je važno zlasti za siromašne sloje. Pa ne samo socialni, tudi nacionalni razlogi govorijo v prilog sežiganja. Kajti kdor hoče biti sežgan in ima dovolj denarja, se da sežgati v inozemstvu. Če pa bi imeli domač krematorij, bi ostal denar za sežiganje pri nas. Samo mariborski »Ogenj« je v par letih obstanka dal sežgati v Gradcu 17 svojih članov.

Tudi ni treba preveč strahu pred tako imenovano navidezno smrtjo. V tem pogledu so razne zgodbe dosti pretirane. Sežiganje vsako tako navidezno smrt izključuje in oprošča ljudi strahu, da bi bili živi pokopani in da bi šele v zemlji umrli radi zaduščenja.

Pa tudi iz estetskega stališča govori mnogo v prilog sežiganju. Mrlič sicer ne občuti, kaj se dogaja z njim v zemlji, ali še, ko je živ, ga pretresa groza ob misli, kako bo razpadal poln črvov in gnilobe. Niti živim ni prijetno, kadar se zamislijo, da so njih dragi pokojniki v takem gnusnem stanju. Vsega tega pa pri sežiganju ni, saj se mrlič pretvarja v čisti pepel, ki ga more rodbina tudi doma hraniti kot drag spomin. Tudi najdovršnejši spomenik nad grobom in tudi najkrasnejše cvetje, ki iz groba raste, ne more odgnati od nas grde predstave o tem, ka se dejansko dogaja v grobu.

Edini razlog, ki se proti sežiganju navaja, bi bil verski pomislek, ali on temelji na zabli in predsodkih. Nikjer v novem testamentu ne najdete ugovora proti upepeljevanju. Mnogo se celo slučaj, kjer cerkev sama propagira sežiganje n. pr. v Linköpingu (Švedska) je lani 8. 9. sam škof Tora Andrae blagoslovil krematorij, ki stoji pod cerkveno upravo.

Ne samo torej, da ni razloga za pravo ovr- ranje sežiganja, nego so tu navedeni celo razlogi take prirode, da bi morala sama država izdatno podpreti to namero. V Švedski je danes že 17 krematorijev, v Angliji 30, na Danskem 16, v Nemčiji 11, na Čehoslovaškem 13.

DOPIŠUJTE V POHOD!

jo dobo. Pri nas navadno kar tako slavimo jubileje. Kot bi navijali gramofonske plošče. Za Aškerca n. pr. že vemo, da ne bomo vzeli njegovih dobrih in najboljših del, ampak bomo po par besedah o baladah in romancih brž prešli v kritiko njegovih slabših del. Kakor da drugi svetovni pesniki niso nikoli napisali tudi kake slabe pesmi. In potem se bomo spravili na liberalizem, svobodomiselnost. In končno na satire. Tudi »Aškerčeva čitanka« je prirejena tako: namesto izbora samih najlepših svetovnih del, so zadaj manj važne in manj vredne, posebno satire, dasi bi bila lahko vsa knjiga polna samih prvovrstnih del. Tako je izzvenela tudi pesnikova 80-letnica. Če pa pregledate vse, kar obsega ta knjiga, boste spoznali, kako malenkostno je presojati pesnika po kaki manj posrečeni pesmi, če se okrog njega razvija tak naval kulturnega sveta, kot nam priča ta knjiga o Aškercu. Z izredno marljivostjo je naša znana preiskovalka literarne zgodovine zbrala vse, kar je napisal naš pesnik in kar so drugi napisali o njem (oziroma prevedli itd.). In vidimo, da je njegovo ime, njegovo delo, pa tudi njegova misel segla daleč v svet. To ni brez pomena za mal narod. Kakor poleg balad in romanc ni brez pomena njegov revolucionarni nacionalizem, svobodomiselnost, radikalizem in slovenski heroizem, ki je z njim skušal dvigniti slovensko bojazljivost. Aškerč

Prošnja

Zagreški listi prinašajo naslednjo značilno prošnjo: »Redovnice iz province bi se rade tudi v Zagrebu žrtvovale in bi dale vse svoje sile za vzgojo in rešitev uboge in zapuščene dece. Toda redovnice nimajo potrebnih sredstev, predvsem jim pa manjka hiša. Prepričane so, da v četrtmilijonskem Zagrebu še vedno živijo velikodušne osebe, ki bi mogle in hotele podpreti redovnice s hišo ali svoto, potrebno za hišo, ki bi bila tej osebi — do- brotvoru — večno živi spomenik, v katerem bi našla svoj dom in zatočišče uboga deca. Naprošajo se dobri ljudje, ki imajo izobilje zemeljskih dobrin, da se zamislijo in pomagajo. Napravili bodo najplemenitejše delo pred svetom in najzaslužnejše pred Bogom za svojo večnost, ker vse hitro prehaja in od ure do ure smo lahko poklicani, da pred božjim sodiščem odgovarjamo, kako in kaj smo dobrega napravili s svojim imetjem.«

Vatikan se odpove premoženju?

Sv. Oče je za Veliko noč izdal pomembne okrožnice, ki se med drugim tičejo tudi socialne akcije katoliške cerkve. V eni pravi, da se morajo duhovniki in katoliški laiki skrbno pobrigati, da bodo čim hitreje in čimbolj uspešno rešena socialna vprašanja. Semkaj spada agrarno vprašanje, nadalje nujnost, da se ogromna veleposestva zmanjšajo. Velika je milost sv. Duha, ki je narekovala sv. Očetu te modre besede. Kajti kot izgleda je uvidel, da katoliška cerkev vendarle preveč kopiči premoženje in posestva, da je nujno potrebna agrarna reforma in da je modro, če bi se katoliška cerkev odločila k zmanjšanju svojega premoženja, ki gre že samo v naši banovini v mnoge milijarde, katere so popolnoma nekoristne in neproduktivno naložene in od katerih živi le mali del ubogega ljudstva. Kljub vsemu pa imamo strah, da ne pojde vse tako gladko in da se bodo ponovili primeri, ki so nam znani še iz časa agrarne reforme v gornjegrajskem srezu.

„Nujna zadeva vsega naroda“

je oboje bogoslovno poslopje v Ljubljani in v Mariboru. Naše katoliško časopisje bi moralo biti polno te zadeve. Vsak katoliški časopis bi moral imeti dopisnika za novo bogoslovje. Morda bi niti ne bilo preveč povedano, da bi moral biti vsak naročnik katoliškega časopisja taksiran za semenišče ali bi morale dati uprave gotove odstotke v ta namen. Saj so duhovniki tisti, ki naše liste vzdržujejo in jih razširjajo. Zdaj imajo naši listi priliko, pokazati duhovnikom svojo hvaležnost. Najbolj pristna katoliška akcija obeh slovenskih škofij za zidavo novih bogoslovnih poslopij.

Tako piše neki list, tiskan v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani. Toda naš narod, ves naš narod, ima v teh težkih časih pač še mnogo nujnejših zadev pred sabo, da omenjamo samo našo splošno bolnico! V vsem tem pozivu bi bilo priporočljivo podčrtati stavek, da bi bila najbolj pristna akcija Katoliške Akcije zidava bogoslovij. Toda kdo pri Katoliški Akciji misli na to stvar, ko pa so tam čez glavo zaposleni z mnogimi stvarmi, ki ne spadajo h Katoliški Akciji!

Ne napaenajte loka

»Človeštvo je povprečno takšno, da se ga ne sme izpostavljati pretežkim izkušnjam in da se od njega ne sme zahtevati prevelikih žrtv, n. pr.: odrekanje na mirno življenje, na lastno delo in skrb za družino.«

B. Croce

sam je hotel biti več nego pesnik: sicer je to tragično za pesnika, ker pesnik izgubi na svoji vrednosti, a Aškerč je hotel žrtvovati pesnika, da izpregovori tudi o drugih za življenje naroda važnih stvareh. Po naših pojmihi je s tem grešil proti pesniku in pesništvu, a ne vemo, zakaj bi mu onega drugega dela, ki ga je vršil s polno zavestjo dolžnosti, ne šteli v zaslugi, če mu zato toliko odtrgujemo pri njegovi umetnosti. Lepe so njegove balade in romanci, a on je želel predvsem znago svojih idej. Med temi je bila naša svoboda. In to ne v tistem smislu, kot se je takrat mislilo — če se je sploh kaj mislilo — ampak že precej jasno začrtano tako, kot je bila edino mogoča in kot se je tudi uresničila. O tem pričajo ne le njegove pesmi, ampak tudi njegove zveze in najzgodnejše izjave. Ta stran njegovega dela ostane vedno zastrta, ko govorimo kritično o njegovih pesnitvah. In vendar bi morali gledati na njegov pesniški lik tudi od te strani in dati priznanje tudi temu njegovemu delu, ki mu je prišlo v življenju, kot vsem, ki so šli preko časa, ne eno težko uro zaradi preziranja in nerazumevanja. A tega ne morejo storiti ljudje, ki niso verjeli in ne verujejo v njegove ideale, naj ga alavijo tako ali tako, ampak le oni, ki so sprejeli njegovo poslanstvo in mu hočejo slediti v borbi za resnico in pravico.

Dr. I. L.

Pogled v „zamejstvo“ zdravega razuma

Borba za trojstvo ter iskanje in ustvarjanje posebnih narodnih individualitet s posebnimi kulturami, iskanja vsega onega, kar loči posamezne dele jugoslovenskega naroda — vse to prehaja že v bolesto manjko poedincev, ki so začeli šele pod varnim jugoslovenskim krovom iskati sovražnike hrvatstva in slovenstva. Kako daleč gredo pri tem naši separatistični generali, se vidi iz sledečih dveh primerov.

V navodilih, ki jih je izdal »gospod predsednik« dr. Maček 25. I. 1937 vsem »narodnim zastopnikom ter predsednikom okrajnih, občinskih in krajevnih organizacij HSS«, obravnava tudi Seljačko Slogo, ki ima nalogo očuvati »hrvatsko kmečko kulturo«. V teh navodilih stoji doslovno: »To je naša kultura. Po tej naši kulturi se razlikuje in odlikuje hrvatski narod od drugih narodnosti v morju človeštva!«

»Slovenija« pa je zapisala v svojem uvodnem članku od 26. III. 1937 sledeči stavek: »Obup se bliža zato misleči, npr. utrujenosti slovenski duši, če vidi, za kako majhnimi stvarmi se peha pri nas ljudje, ki je slovensko vprašanje, ki je podlaga za vse življenjske naših ljudi, tako brezmejno in tako težko in gotovo najtežje vprašanje Srednje Evrope.«

Kakor cenimo in spoštujemo domače običaje, nošo in pesmi hrvatskih bratov, kakor uvidevamo lepoto slovenskega jezika, ki ga ravno mi, jugoslovenski nacionalisti, negujemo z vso ljubeznijo, tako se nam zdi, da je vrgla doba današnjih zmed na površje tu in tam gotove historične in abnormalne elemente, ki slede vzgladu slavnega Don Kihota. Zarili so se v svojo samohrvatsko in samoslovensko miselnost, vsled pomanjkanja inteligence in širokogrudnosti ne vidijo prav nič drugega kot našo državno, jugoslovensko trobojko, pa napenja proti njej vse svoje pšice in vsa svoja kopja. Raztrgati to trobojko, to je njihov ideal, kajti samo ta trobojka je vzrok vseh današnjih tegob, čim bo odstranjena, bo vse v najlepšem redu! Samobitni Slovenci in samobitni Hrvatje bodo gospodarili na svoji zemlji in bodo postali če ne subjekt, pa vsaj objekt mednarodne politike.

Hrvatska kmečka kultura je prva na svetu! Slovensko vprašanje je najtežje vprašanje Srednje Evrope! Ta dva primera sta si tako podobna in kažeta tisti rasizem in tisto pretirano domišljavost, ki jo naši ljubi separatisti očitajo s toliko zasmehljivostjo fašističnim pokretom. Ista gesla čujete v fašistični

Italiji, ista pretiravanja ubija danes Nemcem v glave narodni socializem, pa so naši separatisti kljub temu največji nasprotniki fašizma!

Kaj bi morali prav za prav storiti mi Slovenci, da bi ugodili željam naših separatistov. Sklicati bi morali zborovanje vseh Slovencev ter doseči poldrugomilijonski sklep, da v Jugoslaviji nismo zadovoljni in da ne bomo miru v Srednji Evropi, s tem pa tudi v Evropi in na vsem svetu prej, dokler ne dobimo vse to, kar si žele »misleči, pokončni slovenski ljudje« in dokler nas Srednja Evropa v svojem lastnem interesu ne reši »gobeždanja skušnjavca« in prinese mir slovenskim dušam. Res, favstovski je treba biti razpoložen, da se more zapisati take bedastoče. Le človek, ki posega v samomorilnem namenu po steklenici strupa, more skonstruirati in zapisati take gorostasne pretiranosti. Problemi Čehoslovaške, Madžarske, Avstrije, pa tudi problem naših zaslužjenih bratov, vse to ne pomeni nič, samo problem, ki ga tvori v glavah naših »pokončnih« slovenoborcev »slovensko vprašanje«, samo ta problem je treba rešiti, pa bo vsa Srednja Evropa v najlepšem redu.

Seveda nastane potem vprašanje, kako se bosta medsebojno razumela slovenski in hrvatski problem, kot jih postavljajo slovenski in hrvatski separatisti. Hrvatje pravijo, da je njihova kultura prva na svetu, da je torej slovenska kultura manjvredna. Naši slovenoborci govore zopet o »slovenskem ustvarjanju, slovenski moči in o globokem hrepenanju po najvišjih ciljih, ki spi v slovenski duši«. Uboja Sotla in Kolpa, ki bosta delili te dve najvišji kulturi drugo od druge. To bo treba motov, da bodo Hrvatje pošiljali k nam nazaj proklete Kranjce in Štajerce, naši slovenoborci pa vračali njim domišljave Hrvate, ki ne priznavajo nadrejenosti slovenstva, njegove misije in njegove kulture. Od »Slovenije« vpeljana »zamejstvo« bo prišlo na ta način v neposredno bližino Ljubljane, v kateri se bodo potem topli med seboj na preizkušene načine za prvenstvo vsi oni, ki so »v slovenskem občestvu, ki čutijo po slovensko«, da ugotove, kdo izmed njih je »premeril globokine in višine slovenskega gorja«, kdo izmed njih v borbi za slovenstvo ni bil »povprečnik s skledo v rokah in konjunkturist, kdo je bil nesebičen, pokončen mož« in kdo bo smel vsled tega v tej blaženi slovenski republiki nositi naprej svojo »leščerbo«.

Isto se bo godilo seveda tudi v Zagrebu kot središču hrvatskega naroda in njegove nedosegljive kulture, ki se kaže na tolikih krajih v neobdelanih njivah in posekanih vinogradih nasprotnikov »hrvatskega naroda«. Da bosta Ljubljana in Zagreb kot predstavnika nedosegljive slovenske in hrvatske kulture gledala zaničevalno na Beograd kot središče pastirske srbske kulture, o tem ne more biti nobenega dvoma. Vsak zase zaprti v svojo gajbico homo prepevali noč in dan svoje različne popevke; ker se ne bomo zedinili, katera je lepša, homo poklicali za razsodnike naše številne prijatelje z vseh strani naših državnih mej, pa nam bodo razsodili potem oni!

Res smilijo se nam ti »misleči, pokončni ljudje« tu in onstran Sotle in Kolpe, v slovenskem »predmestju« in hrvatskem »zamejstvu«. Zato ni čudno, če hodijo okoli sklonjenih glav in so »pokončni« samo na papirju. To je tudi pravilno, saj nosijo v sebi »najtežje vprašanje Srednje Evrope« ter ne mislijo dan in noč na drugo kot na rešitev, seveda »pokončno, po slovensko« rešitev tega

vprašanja. Pri tem jih pa še moti hudič, ki zapeljuje te naše pokončne slovenske ljudi, jih slepi z bedastimi goljufijami ter jih odvrača od njih končnih ciljev! Tolaži naj jih samo to, da je za steklenico strupa še dovolj časa, ker so prišli šele do slovenske Marjetice, katero jim nastavlja Mefisto. Tolaži naj jih tudi to, da je slovenska Marjetica pametnejša, ker pač niso več časi, v katerih je deloval njihov vzor — nemški Favst, in ker je naša Marjetica posvarjena po usodi nemške, Favstove Marjetice.

»Slovensko ustvarjanje in slovenska moč« pa ne moreta imeti večjih sovražnikov kot ljudi, ki trdijo še danes, da spita slovensko ustvarjanje in slovensko moč »skriti že stoletja in stoletja«!

Kje bi bili danes Slovenci, če bi bilo to res. Prav gotovo bi naši »pokončni« slovenoborci kratkovidnih oči in sklonjenih glav ne mogli voditi danes svoje peresne borbe za slovensko ustvarjanje in slovensko moč, če se ne bi bili že davno našli Slovenci, ki so vodili to borbo na čisto drugačen, mnogo bolj nevaren in vsled tega tudi mnogo bolj konstruktiven način.

DOPISI

Mirna

V zadnjem času po Mirni in nje okolici vrše neke politične preiskave. Politične ovadbe in denunciacije so hujše kakor leta 1914. Dobro so nam znani ovaduhi in denuncijanti, ki naj pa pomni, da božji mlini meljejo počasi. Vsa njihova zloba jim ne bo pomagala. Znani kriminalni tip in izrodek človeške družbe, ki se zateka iz grma v grm, je dobrodošel ljudem, ki bi od njih človek pričakoval vse kaj drugega, kakor pa vršiti podporo zlobe in podpihovanja po ljudeh, ki komaj čakajo, da se jim nudi prilika. O vseh podlih delih teh ljudi se vodi točen račun in ko bo mera polna sledi obračun.

Mokronog

Naše Sokolsko društvo ima precej veliko število članstva samo s to razliko, da del tega ne poseja sokolskega doma, češ, da so nekateri člani previsoki in takozvana purgarija. Bratje, sestre! Ne ustvarjajte razdora in razlike v teh težkih časih! Pojdite na del roko v roki in pokažite, da ste pravi Sokoli. Onim članom, ki jim je sokolstvo le zato, da imajo za vsak slučaj legitimacijo v žepu le za svojo osebo korist pa, ali na delo ali pa zapustite vrste v katere ne spadate.

Mokronoški »Pilpogačici« pa svetujemo, da se ne poslužuje izrazov o sokolskih članih, kateri se v prvi vrsti le njega tičejo, saj blati samega sebe in s tem povdarja svojo neznačajnost.

Še k paktu

»Obzore« poroča o pisanju italijanskih listov in pravi, da italijanski tisk posebno poudarja, da v Nemčiji predvidevajo, da bo po zblizanju Rima in Beograda sledilo zblizanje Beograda in Budimpešte, tembolj, ker se bodo Madžari sedaj morali odreči revizionističnim zahtevam v pogledu nekdanjih madžarskih teritorijev, ki so danes sestavni del Jugoslavije.

Zanimivo je, da se razen »Vremena«, beograjski listi izogibljajo vsem komentarjem o pogodbi in da se ji v tem pridružujejo tudi drugi listi v državi. Ne pa seveda slovenski, predvsem »Slovenec« in »Slovenski dom«, ki prepisujeta vse ugodne komentarje, ki jih prinaša del, doslej nam nenaklonjenega inozemskega tiska, kajti le ta pogodbo ugodno komentira.

Ali vaščani so se le zmotili, ko so mislili, da jim bo za to plačilo velikan pomagal nositi težki križ življenja. Nesnaga grda ni ničesar drugega delal ko jedel, pil in spal. Kadarkoli pa mu je pričela zaloga v kleti kopneti, je odprl velike črne buke in grmel na prestrašene vaščane, da jim bo točo zacopral, če mu ne bodo kar precej nanosili vina in moke. Tako jih je vselej užugal, kajti vaščani so imeli pred točo in črnimi bukvami še večji strah kakor pred velikanom.

V isti srenji je živel tudi vaški učenik Čičigoj. Koruzen kruh je jedel in vodo pil, pa vaško otročad iz bukev brat učil. Radi tega zadnjega opravila pa je bil velikanu kajpa še posebno gorak, kajti velikan je vedel, da bo sčasoma otročad le porastla in se, ukaželjna, kakršna je, poživljala na njegovo točo in podoben larifari. Hudo ga je torej imelo, da bi učenika Čičigoja ubil.

Ampak v deželi je vladal ras Raf-jerin, ki ni poznal šale. Bil je strog sodnik, ki je vsakemu ubijalcu sodil: zob za zob!

Z ubojem torej ni bilo nič. Pa si je velikan izmislil drugo, še strašnejšo kazen — zato pa je bil velikan s črno dušo! Učenika Čičigoja je zatožil strogemu rasu Raf-jerinu, da je brez

Iz drugih listov

Okoli Jugoslovensko-italijanskega sporazuma

»Prager Presse«, oficijozni list češke vlade, poroča iz Berlina: »Berlinski politični krogi gledajo z gotovo ljubosumnostjo na obisk italijanskega ministra grofa Ciana v Beogradu. Znano je, da je Nemčija že več let skušala zavzeti prvenstvo med velikimi silami v Jugoslaviji. Tudi če se vzame, da bo predvsem gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Jugoslavijo trajalo še dalje, se vendar presoja italijansko-jugoslovensko zblizanje v glavnem s stališča večje konkurence. Ker pa izgleda, da je Italiji v prvi vrsti za dobre sosedne odnose z Jugoslavijo in da manifestira tendence, ki jih je poslednja leta zanemarjala, se presoja pogajanja grofa Ciana mnogo bolj trezno, kot bi to izgledalo iz pisanja nemškega tiska. Ta tisk govori ponovno o osi Berlin-Rim in piše direktno o pregrupaciji donavsko-balkanske fronte.«

O novem paktu piše »Hrvatski dnevnik« z dne 30. marca v svojem uvodniku med drugim tudi naslednje:

V prvi točki beograjskega sporazuma se sicer podčrtava, da bosta obe državi spoštovali svoje skupne kopne in pomorske meje, vendar pa Italija s tem ni suspendirala, kaj šele, da bi se odpovedala svojih nacionalnih revindikacij, ki jih na tej strani nima in jih ne more imeti. Livornski »Il Telegrafo« to odkrito priznava. Mussolini je — pravi list — vedel, da so aspiracije italijanskih iredentistov na Dalmatinsko Hrvatsko naivne in sentimentalne, pa je kot realist čakal, da se ti elementi prepričajo, da Italija, ki ima svetovno politične aspiracije, ne more gojiti sentimentalnih spominov na beneško vladu v Dalmatinski Hrvatski. Sicer je pa znano, da si Venecija ni nikoli lastila Dalmacije po nekem nacionalnem principu.

Ko komentira beograjski sporazum, povdarja inozemski tisk tudi pomen četrte točke tega sporazuma, ki se nanaša na obveznost, da ne bo nobena stranka na svojem teritoriju trpela nikake aktivnosti, ki bi bila naperjena proti teritorijalni integriteti ali obstoječemu redu druge stranke. S tem je izigrana pravica azila političnim emigrantom. Ta del sporazuma se enako nanaša na emigrante obeh držav. Vendar je treba odkloniti komentarje nekaterih nemških časopisov, da bi mogla ta točka sporazuma imeti posledice, da bodo Hrvati popustili v svoji borbi, v kar pač nihče, kdor pozna pravo stanje stvari ne bo verjel. Hrvatsko vprašanje ni stvar Italije in tudi nobenega sporazuma Rima in Beograda. Ono je obstajalo v časih, ko je Pašić zelo intimno sodeloval z Mussolinijem in bo tudi v naprej neodvisno od tega beograjskega sporazuma, dokler ne bo rešeno nezadovoljstvo hrvatskega naroda, ki je nudil največji odpor prav tedaj, ko je bil pritisk najmočnejši.«

»Samouprava«, glasilo JRZ, katere listi so se največ bavili in so prinašali najugodnejše inozemske komentarje o jugoslovensko-italijanski pogodbi, piše v obrambo pogodbe naslednje: »Za nas je stvarnost, da je duhovni naslednik Mussolinija grof Ciano, prvi italijanski minister zunanjih zadev, ki je obiskal Jugoslavijo, da bi na licu mesta in v atmosferi zaupanja zaključil mučno desetletno preteklost in pričel novo ero na Jadranu temprej, ker ni nihče bolj poklican za to, da nadaljuje prekinjeno nit Rim-Beograd iz leta 1924. kot prav dr. Stojadinović, ki je duhovni naslednik Nikole Pašića. Stvarnost je pa tudi, da potrebujejo obe državi mir, petletni, nevzdržljivi mir, da bi mogle urediti svoje hiše, onemogočiti akeijo podzemlja in dati poleta našim gospodarstvom in naši prosveti.«

božnik, ker uči vaško deco, kako se pobijajo ščurki, stenice, bolhe, uši in podgane. Besedo »pobijajo« je trikrat podčrtal, prav nič pa ni v zatožilnem pismu omenil, da učenik Čičigoj uči otročad tudi molitvic in čitanja iz bukev. —

Ras Raf-jerin se je bil baš mastil s polno skledo štrkljev, ko je prejel velikansko zatožno pismo. Zagledal je v pismu trikrat podčrtano besedo »pobijajo« in nadaljnje besede, kakor uši, bolhe, stenice, podgane... so mu pokvarile ves dober tek. Zatorej ga je pograbila sveta jeza. Velel je napisati učeniku Čičigoju pismo, naj izgine iz njegove dežele.

Ko je učenik Čičigoj dobil rasovo pismo, je povezal culico in odšel po svetu. Tolažil se je: »Naj bo, grem pa drugam. Povsod bom živel, saj svet je velik in votel.« —

In tako potuje Čičigoj iz kraja v kraj. Nič več ne uči neuke otročadi branja iz knjig, molitvic še manj. Le pripovedko o hudobnem velikanu jim pripoveduje. Otroci pa ga poslušajo z odprtimi ustmi, v srečih pa se jim nabira mržnja zoper velikana. Gorje, kadar se bosta srečala velikan in mržnja iz tisočih sre!

Zahvala

(Nadaljevanje z 2. strani)

Da pa dodamo še nekaj spominov iz prošlosti, prosimo »Slovenec«, naj poišče vsaj nekater izmed sledečih citatov:

»Veselska misel hoče zadeti Habsburg, katoliško avstrijsko misel, nas Hrvate in Slovence, ki moremo kot samostojen in kulturni, napreden ter enoten narod obstojati le v avstrijski monarhiji.«

»Slovenska ljudska stranka je storila neizmerno veliko za državno idejo in obdržala naš narod sredi najhujših časov na poti reda in državne misli ter je zaslug katoliške slovenske politike, da je v dnu našega naroda tako ukoreninjena avstrijska državna misel, kakor morda v nobenem narodu v Avstriji.«

»Slovinci imamo svoje kulturno središče le v Avstriji in ne rabimo nobene druge kulture. Velezidajalec ali pa norec, ki spada na vislice ali pa v norišnico, je vsak, kdor ne sprevidi, da je bodočnost hrvaško-slovenskega naroda edino v okviru habsburško-lorenske monarhije.«

»Naše nacionalistično gibanje, če naj bo pravno, resno in smotreno, se mora dejstvovati le v mejah prava in v mejah pravih kulturnih ciljev. Meje prava so v političnem oziru meje habsburške monarhije. Meje pravih kulturnih ciljev so pa načela krščanske etike in principii katoliške kulture. Le v teh mejah se moremo katoliški Slovenci in Hrvati zavzemati tudi za jugoslovensko edinstvo.«

Mislimo, da gospod od »Slovenca« ne bo težko izslediti te citate, za katere garantiramo, da jih ni zakrivil ranjki dr. Šušteršič. Končavamo z bojaznijo, da »Slovenec« ne bo čutil potrebe napisati posebno zahvalo še nam za to našo pozornost in da se bo raje posvetil študiju perversnosti. — Da mu ta študij olajšamo, mu dajemo sledečo domačo nalogo: »Ali ni protinaravno, če prisegaš v Beogradu na unitaristični program JRZ, ki povdarja postopno likvidiranje posameznih delov našega naroda, torej tudi slovenskega, čeprav je ta program po tvojem ljubljanskem prepričanju protinaraven in poguben?« —

Lojze Zupanc:

Pripovedka o velikanu

(Abesinska pripovedka)

Za sedmo goro je vas. V tej vasi živi velikan. Grozen je; boji se ga staro in mlado. Velik je — zato pa je velikan. Pa mogočen nič koliko! Zmirom nosi črno obleko. Ima črne oči, črne zobe, črne nohte, črno dušo, sploh je ves črn, da napravi na uboge vaščane strašnejši vtis.

Bili so za vaščane slabi časi. V Adis-Abebi so srečali velikana; pokonci je hodil in velike črne buke je prenašal pod pazduho s seboj. »Tako hrust bi ne bil napak«, so si vaščani pomežiknili. »Recimo mu, naj gre v našo vas, da nam bo oral, sejal in kosil pomagal.«

In so mu rekli. Šel je z njimi.

Vaščani so stanovali v polrazpadlih kajžah z malimi okenci. V njihove izbe ni sonce nikoli posijalo. Ščurki, stenice, bolhe, uši in podgane so bili v njih stalni gosti. Ampak velikanu so zgradili lepo, visoko hišo, v klet pa so mu zavalili velik sod vina, poln koš jaje, v skrinje pa mu nasuli najlepše bele moke.